

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди

Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы Өртөз 2 көп.

1968 ч.

СЕНТЯБРЬ

24

ВТОРНИК

№ 225 (7068).

АНЫЯКТАРЫНЧ

ИДЕЙЛИГ

КАННАЛЫШКЫНЫ

Коммунисттик партияның идеялиг дузаланчысы, бодунун хүрээленине 23 миллион оолдарны, кыстарны каттыштырып турар ленинчи комсомол ам удавас бодунун 50 чыл болур юбилейинге белеткенип турар. Ол алдарлык юбилейге белеткел комсомол чырык чаагай адын дилеп чорууру В. И. Ленинни төртүтүгүнүн хүнүндөн бээр 100 чыл болурунун бүдүүзүндө чоруттунуп турары база-ла кайгамчык.

Владимир Ильич аныяктарның коммунисттик кижизидилгезинин дугайында доктаамал сагыш салышкан, аныяк салгалдың дугайын мынчаар үнөпөл чугалаан: «Нейир үеңик партиясы бис, а нейир үе аныяктарыны болур. Чаартыкчыларның партиясы бис, а чаартыкчыларның оруу-биле аныяктар кездеш күзүлдеңи-биле бээр. Эрттиңири ирпип үрелген чүүлүдөгү удуз эрес-маадырлык демиселди партиясы бис, а эрес-маадырлык демиселче кездеш бир дугаарында аныяктар бээр. «Улуг баштыңыңны бо өндүр чаагай сестериниң шынынын ВЛКСМ-ниң төөгүзүнүн 50 чыл дүргүзүндө бүгү үе-чадаларында совет аныяктар эрес-маадырлык чоруу, алдарлык ажал-херектери-биле бадыткап келген болгаш бадыткап-даа турар.

Оң-биле кады аныяк салгал янзы-бүрү эртем-билигинин үдөшүнүн ханызы-биле шингээдиң алган, коммунизмге шудургу болгаш чайгылыш чок өөрөгөн турар умурлуг деп, ленинчи чагыгы удурутулга болдурган, партия организациалары комсомолдун политиктиг өөредилгезинче улуг кичээлгеңи угулдарып келген болгаш угулдарып-даа турар. Аныяк өскөннөри мэрксизм-ленинизмниң теориясы-биле чөпсөгүзү — комсомолдун политиктиг чырыдышкынының кол сорулгасы чүве төлөдө, бо айтырыг партия организациаларының амылынга чугула чери элзэн турар умуру-даа бо.

Бүгү чурттааы ыкша, бистин Тыва АССР-де хей-хей комсомол организациалары политиктиг чырыдышкынының ам удавас эгелээр өөредилге чылынга белеткелди партерганизациаларның деткиче, дузаланчысы-биле организастыг, бедик деңгелге чорутканнар. Маңа бирги элчегде Эрзин, Чөөн-Хемчик, Улуг-Хем районнары Кызыл хоорайны хамаарыштырып болур. Ол черлерде политиклүбтарга, бөлүмүрге өөрөкчир аныяктарны боттарының күзүлүн, билини барымдаалап чоруу өйүндө четчелзэн болгаш партияниң негелдеге дүштүрү оларга пропагандистээр-биле хей-хей коммунистерни шилип алган.

Чижээ, Эрзинде политиктиг чырыдышкынының системазынга 430 хире аныяктар хаара тутунар, политиклүбтары болгаш бөлүмнөриң пропагандистеринге 18 киши амылаар, аларың оңу коммунистер. Пропагандисттер теоретиктиг болгаш методиктиг дуза көргүзүрүнүн талаасы-биле семинарларны СЭКП райкомунун пропаганда болгаш агитация килдизинин удурутулгасы-биле чорударын планнап турар.

Аныяктарның политиктиг өөредилгезинин дугайында кайда-ла партияниң дүлүг сагыш салышынынын илередиң турар болду, ол черлерде байдал эки дээрзин эртен чылдың дуржулгазы көргүсөн. Ылаңгыя ленинчи номчулгалар, улусчу университеттер, лекторийлер, айтырыг, харык кеңештери, дайынның болгаш куш-ажылдың хоочун кижилери, бугурулганың мурнакчылары-биле умуражышкынын, коммунисттик куш-ажылдың шиоалары ыкша пропагандалың массалык таарыклары Кызыл, Туран, Чадаан хоорайларга эртен чылын таарыкчалыг организастаттыңан. Аныяк оолдар, кыстарның идеялик канналышкынынга чугула умур-дузалыг пропагандалың бо хевирлерин илер өөредилге чылында база бедик деңгелге чорудар умурлуг.

«Красноярск крайның партия организациаларының комсомолду удурутунуң талаасы-биле амылының дугайында» СЭКП ТН-ның доктаалыга аныяктарның идеялик кижизидилгезинче, комсомолдун политиктиг чырыдышкынынга пропаганда дээр-биле шыырак билгилг коммунистерни чорударынче улуг кичээлгеңи салган. Ынчалзажок Би-Хем, Танды, Бай-Тайга районнара партия, ВЛКСМ организациалары комсомолдун политиктиг чырыдышкынынга белеткелди, четчелзешкенин кошкандың. Би-Хем районда политиклүбтарга болгаш бөлүмүрге амылаар 20 пропагандисттерин чүгө 4-ту коммунистер болуп турары, Бай-Тайгада бөлүмнөриң болгаш бөлүмнөриң дымнакчыларының эртен чылдан незик хире элзээзин маңа тодарай кичке боор-дур.

Чер-черде партия организациаларының амылынга комсомолчуларның болгаш аныяктарның политиктиг өөредилгези чугула чери элээр умурлуг чүве төлөдө, олар бо харыс-салгалыг ажал-херекти доктаамал кичээлгеңе ал, аныяк өскөннөриң идея талаасы-биле канналышкынының сагыш салыр хүлээлгелерин. Хамаатнык мурунда комсомолдун политиктиг чырыдышкынының денгелин бедидер, оңу амырал-биле, коммунисттик тургузушкунун практиктиг сорулгалары-биле сырый холбайштырар херек.

Икчээл бурузунуң идея-теоретиктиг деңгели пропаганда-тен көл хамаарып чүве төлөдө, СЭКП райкомнарының пропаганда болгаш агитация килдистер, партия чырыдышкынының кабинеттерин ВЛКСМ комитеттери-биле кады оларга методиктиг дузаны доктаамал көргүзөр болгаш өөредилгени, дуржулга салчушкунуңарны организастар хүлээлгелерин. Оң-биле кады аныяк киши бурузунуң билгилге чүткүлүң деткири, оларның өөрениринге таарымчалыг байдалды тургузары, кичээлдерин организастар болурун чөпөп алыры, дымнакчыларның идеялик бедидери эргекон чугула.

«В. И. Ленинни төртүтүгүнүн хүнүндөн бээр 100 чылынга белеткел дугайында» СЭКП ТН-ның доктаалында аныяктарның коммунисттик кижизидилгезинин, политиктиг чырыдышкынының дугайы улуг чери элээр турар. Партия организациалары, ВЛКСМ комитеттери комсомолдун политиктиг чырыдышкынының херзон анда дүштүр тургузар дээш бүгү чүүлдери кылып умурлуглар.

ЧОГААЛЧЫЛАР ШУУЛГАНЫ

ТАШКЕНТ. (СЭТА-ның тускай көрү). Сентябрь 21-де эртен Узбекстаның наймысалагы делегетинин «Интертара болгаш амыг делегет» шуулганы ажиттыңан.

Ташкенттин залчылары — даштык чурттарыңа литераторлары болгаш оларның совет иштери — республиканың Хамаатнык чыл театрының бажынында чылган. Тайбың, хосталга болгаш социал деп-шылге дээш, делегетинин деп-шылгелгит литературалыг улам хөгжүдери дээш демиселге чо-

гаалчыларын сорулгаларын ында чугалаашып турар. Шуулганы узбек чогаалчы болгаш хей-ниитинин ажалдакчысы, Азия, Африка чурттарының чогаалчылары-биле харылааларың совет комитетинин даргалы С. А. Азимов ажиткан. Оң соонда суралгы араб чогаалчы, Азия, Африка чурттарының чогаалчылар аспаназианың чыгыкне секретары Юсеф Ис-Сибая сөс алган.

Чогаалчы ажал-иш лексикология үргүлчүлөшкөн.

Ажаап алышкын доозулган

Баа-Хем районда «Коммунизмге орук» колхозун (даргазы эш Моргу) тараажылары чаа дүжүттү ажаап алышкыныңче август 10-да кирген, ук ажалды районнуң эске ажал-айтыларында оң шалыкты темпийл чорудуп, шүптү 5700 гектар тараа култураларын, 700 гектар кукурузаны ажаап алырын сентябрь 19-та чедийшкенин дооскан. Ажал-агый гектардан-на 5,2 центнер дүжүттү алышкан, күрүне шыгачмырыңче 740 тонна тарааны урган.

Мурнуу чылдар ыкша, артеддин 19 комбайнерлери бөлүгүлөшп алган дорт кестирялени чорудуп турда, кестинген мол бүрүзүнүн савадын удура-ла болуп сарааттар, а савацы бөлүгүн шөлдү алдарар хемчеглерни организастаан турган. Оң түнүленинде 2000 гектар аныяк аңдартынган бол-

МУРНАКЧЫ БРИГАДА

Чөөн-Хемчик районнуң «Октябрь 30 чылы» колхозунда Мойгут Араптан удуруткан хойку бригаданың малчыны-ла мал хемчеглерин белеткелди эки организастаап, колхозт кызымалкы ажаллашкан. Оң түнүленинде бригада 110 тонна сизгени белеткел алган. Бригадада сизген белеткелди уламчылашкан. Ам 50 тонна сизгени белеткел дөш хойкулар ажалдап турар. Хойкулар М. Семис-оол, О. Херел-оол, М. Ырыш олар кижи буруз 10-12 тонна сизгени белеткелээр.

О. САНЫН.

Александр Кошкареев — аныяк ажалчы, комсомолчу. Оң тускай эргели электры каунакчы. Ам-Доурактиң чаа турдуларынча а ажалдап турар. Ажал нормалын ол турду ажыр күүсүлөр болгаш бодунуң ажалының бадалу мастери. Оң эки ажалын бузуула бажыткыр-биле болгаш ажал-биле каш удаа демдеген турган. Комсомолчу Кошкареев бодунуң мергежилин болгаш билин доктаамал бедидип чоруу болгаш ол ам турду тегиңжүлдө өөрөкчир турар.

ЧУРУКТА: А. Кошкареев. С. Феоктистовтун фотоу.

БАЙДАЛДЫ ДУШКУУРЖУТУШААН

Чехословакияга хамаарыштыр империалисттик планнарың буурап дүшкөнгөңи уламында НАТО чурттары калчаалыг идеяликтерин турар. НАТО-нуң чыгарыкчыларыңа «Тайбынга ынак» бис дээр амылаашкынын херек чок аларган. Олар болгаш хамыкты мурнуула барып-герман өжөрөктөр амылаашкынын ында ажал-шынчың ал откан-каш, Европаның төвүңе дүшкүрүлү байдалды тургузуп, чөпсөгүленишкенин андере бүдүрерин улам күштелдирип турар.

Барып Германияның Чехословакия болгаш Герман Демократтыг Республика-биле кызыгашканыңа девисколеринге сентябрь 15-тен 20-ге чедир «кара арылган» дээр чажыт аттыг, чөпсөгүлөш шөргөшпендеңи эртен. Анда 42 муң солдат, офицерлер, 1600 танк, 14600 куяктыг тыртыклар, автомашиналар, чүс-чүс самолеттар, вертолёттар кырышкан. Польшаның «Жоелек-вольности» содузунуң демдел-лү турарың суугар алырга, «кара арылганың» чүгө «Европага тайбыны камгалап арттырышкың» эре-ажыктарыңа удуз ык белеткелтиңге үгүлдең, «соок дайын» чөңгөзүң деп болур. Бонн бонн-ликтири калчаалыг антисовет болгаш антикоммунисттик пропаганда-биле амылаштыг кажарлаашкын кылаш, бундесверге эң чаа чөпсөк булуду бээрине миллиарды-милларды марканы берип турар. Бундесвер «эң чаа бон-чөпсөк», оң-биле катат эң чаа бүдүштүгү самолеттары, танкылары, сүт илгине чоруу хемелери болгаш «Чер-Чер» база «Чер-агаар» ракеталары

ны алтыр деп, барып-герман «Нойе Рейн-Пайтунг» солун мактаптың бижзэн. Бонн барып-герман арылганың «Барыны Европада кездеш эң күштүг армия болуларын көрдөп турар деп чүвени ол солун чажырайып турар.

Боннга дайымакар калчаалар катат көлөп үнөргө, оон эске наточу наймысалаар анда болчуп, оң ужурун билдип уткан. Каншлер Кизингерин тускай төлөзү Бирренбахты Вашингтоннуң албан черлери дыка эвилеп хүдээп алган. Бирренбахтын америк удуруткучулары-биле чөп хонук ажыр чугалаашкыныңар кылып келгенин күрүне департаментинин төлөзүлгезин Марксоски «онза ажалың» дээр. АКШ биле НАТО-нуң төлөзүлгелери НАТО-ну улам бижыгашкыны эргекон чугула деп дугурушкан» дээрн медегеттинген.

НАТО-нуң шөргөшпенде-леринге киришкен дээр Каттышкан Штааттар Барып Европада шөргөшлерин немей чорудар деп турар. Ону америк камгалап министри Клиффорд чарлаан. Оч чугааның ужуру эң чаа 4 эскадрилья хыдыкчы-бомбалкы «F-4» самолеттары болгаш механизаста-тыңган ийи чадап шөргөш бригадаларын Барып Германияга октаар дугайында болуп турар. «Нью-Йорк таймс» солунуң Вашингтонда дыка бундесвердин барымдаларың билди алган корреспондентиз Бишер мычалдыр таймыр-лап.

Дайымакар калчаалыг белеткелдер Англияда база хөлөдүр турар. Экономиканы улуг бергелеринге болгаш «фунт стерлингтин хоочураан кризи-

СЭТА-ның дыңнады

„Зонд-5“ дээр автоматтыг станция Черде эеп келген

Чер—Ай—Чер аразының космос оруу ажиттыңан!

«Зонд-5» дээр автоматтыг космос станциязын салып үндүрерин 1968 чылдың сентябрь 15-те Совет Эвилелинге боттандырганын моон мурнунда-ла дыңнаткан болгай. Чер—Ай—Чер аразынын оруунга чөдү хонукта ужуткан соонда станция Черде эеп келген.

Делегейде эң-не баштай совет космос аппараты. Айны долгандыр ужуткаш, ийги космос дүргө-дээшкени-биле Черде чедийшкениң эеп келген болгаш улуг хемчээлди эотем информациязын эк-келген.

1968 чылдың сентябрь 21-де Москваның-биле 18 шак 54 минута турда автоматтыг космос станциязы секундда 11 муң метр хире ийги космос дүргө-дээшкени-биле Черниң атмосфераның кирген болгаш 19 шак 08 минута турда Индий океанын акваториясында хонзун дээр районунга кээп сугга хонупкан.

Мурнуу широтаның 32 градус 38 минута болгаш чөөн широтаның 65 градус 33 минута координат-лар-биле сугга кээп хонупкан. Аэродинамиктиг доктарының участогуна атмосферага станцияны шимчээшкени баллистиктиг траекторияга боттан-ган.

Аэродинамиктиг доктаадырының соода станцияны дүжүрерин парашют системаны ажылаары-биле күүсеткен. Автоматтыг станцияны эртем приборлары-биле кады сентябрь 22-де дилеп, кывар-камгала совет корабльды кырыңче үндүрүп алган.

Сеткилдин ханызындан байыр чедирип турар

«Зонд-5» станцияның Айны долгандыр ушканы, оң Черге чынып келгени космос делегити шимчээлди алыртыга база бир чаа үе-чада болгаш деп, Омск университетинин радиопизика кафедрасының эртелекчи В. И. Косенниң чугалаан.

Ол станцияның экилген информацияларының эртемге чөпсөк-чөк чаа барымдаларың бээр баш бурунгар утаашканы берге. Ужудушкун үзүндө станцияның орбита кылдыр, черке чынып келгени башкара системалары болгаш агрегаттары чедийшкениң ажалдаан.

Ол чаа шөпсөк — совет эртем, техниканың кайгамчык уагз хөгжүлгезин херезин болган. Гороз туртувуска мичтанш чоргаларың бис—деп, профессор чугалаан.

КУСКУ СЕМИРТИЛГЕ

Республикага-бо чылы мал чөмөри ээсеп белеткелтиңиң турар. Чинек сазашкын-биле алырга, кышкы үеде ийги республикага сизген 54570 тонна, сазан 20 муң тонна ажалы, сизос 104 муң тонна, концентраттар 2887 тонна чөтөс бол-дур. Бо чөтөс чөмөриң эс-көртөн салды, сөөртүр дээр болгаш, материалдыг чырыл-ла үнөп болгаш сөөртүгө талазы-биле ажал берге бол-дур. Кышкылаашкыга чедир ошос үе арткап болгаш, кожо, сөзкө бурун чөтөш турар мал чөмөриң белеткел-лүгүлөш дилеп, таар талазы-биле хемчеглерин алза чотур.

Оң-биле кады ажал-агый бурузунда кышкылаашкы мурнуула бүтү малдык күсүк семиртилгези ыкша кула-ларың ажаллаар эргекон чугула. Кышкы үеде эң ээсеп чөмөр чырылган тургаш, кышкылаашкыны таарымчалыг чорударын, бүтү малды камгалап алырын хандырар курдаары болгаш малдык эки семиртилгези болур. Бистин

республикага август айдан бээр ол-чач эске болганың чөп ажалдыг чөп оң-сиге бүтү олардага эки үгөн. Ол дээр кышкылаашкыга чедир малды олардадыг семиртирине дыка таарымчалыг. Ындыг чаа үгөн чымчак оң-сиге малды организаның дүрүн шимчээлчө бүдүм-лөр-биле, минералдыг түлдөр-биле байла. Бо дугайыг мал-чыны боттуп билип, олардарын чөп ажаллаар чугула.

Кышкылаашкыга киреринче чедир арткап үлөргө малды олардадыг организаста-рының технологияны таарымчалыг тургузары эң чугула. Бо талазы-биле бир дугаарында ажал-агыйларга мыйкыг бола малдык, хой биле ош-кунуң, чыгыг малдык кода-ларың эр, кызын, назымын болгаш малдык байдалың ба-рымдалап тургаш, уагз тур-гузар. Аңаа таарымчалыг чыныларның составын база көөр, чаа кичилерин мал ажалыңа шилип кырыр. Аңаа-аңаагылар тускай эр-темилери малчыларны, мичангы чаа кичилерин сур-тап, малдык күсүк семиртил-гезин калчаар организаста-ры оларга тодарай тайыл-бырап бээр хүлээлгел.

Сентябрың арткап хонуктарында болгаш октябры ай-ның дүргүзүндө бүтү малдык эртен эртен оң-сиге кезеж чөдир, малаңгы чылыгы, төвөлериң, мыйкыг бола малды эки олардага кадарар умурлуг. Малды олардадыр талазы-биле хүн чурумун куу-гары чугула. Эртен хүн үе-ри билек, чижээ, 7 шак үзүн-де бүтү малды оларге үндүр.

а каян оң-сигеңе хыраа дүшкөн хүннөргө малды элзон орайтады олардадыр үндүр. Малды хүндүсүңүң бир шак-ка чедир олардактың, ийи шакка чедир сугтар, дым-лаңдырар. Ийи шактан соң-гоар немес паракылааже чөдир наларга, малдык бир хүнде олардаар үең 11 шак-тан ээсеп эсеп болур. Бир эсеп дүгөң олардадышкы-ның организастаар бола, мал улам семирип, хонукта деңиз немесдеңи дыка бедид.

Малдык күсүк семиртил-гезин организастаар чылаар дусту үгүлөлдирбөс, ай-шаанда сугтарары чугула. Бир эсеп мал сугтарар агым сүт-чөк, сүтү сөөртүп эскээр та-ларылаа бола: хүнде уагз илгек 30—40 литр, аныяк малга 35—40, уагз хойга 6—7, бичилеринге 4—5 литр сүтүгү кырылган малдык сүт калы-рылаан организастаар. Малга дөс бөрин болгаш суг-гарылаан хүнде ийи катат эртен, кезеж доктаап турар черлеринге чорудары таарым-чалыг болур.

Ам үеде чыгып болгаш кааң хүннөргө мал эки оттаар. Ындыг хүннөргө малды эртен, кезеж бедик черлерге кургак олардага, хүнде чымыс чер-лөргө кадарары чугула. Хой малды чыгыс черге бөдө эсеп, тардыр олардадыр болза, бот-боттарыңа таптыктаас бол-гаш оларын таптап басас бол-дур.

Олардадышкының мур-накты аргалары ажаллап тургаш, малчынар малды семиртилгезинин талазы-биле эки түнелдерин чедип

ап турар. Чижээ, Улуг-Хем районнуң Ыланов атыг кол-хозунуң кадарчыны К. Ондар аныяк мыйкыг бола малды кадарып тургаш, чыгыг үеде хонукта баш бурузунуң орту-мак депай немесдеңи 1070 грамм чедирген. Каа-Хем рай-онунуң «Октябрь 14 чылы» колхозунда П. Сергеев биле И. Пашкин 230 баш аныяк бола малды кадарып, хонукта 860 грамм, «Барлык» совхозуң кадарчылары Ш. Моонжар биле Т. Сарылар 843—810 грамм деңиз немесдеңи чыгыг үеде чедип алганнар.

Күсүк олардарың ажалла-рың чөп организастаар бола, кандай-да малды эки семир-тип ап болур. Мал эки ча-ланын семиртин бола, оң деңгелин немесир-биле чер-гелдир организаның чөмө-тиг бүдүмелдерин кула-рыңа база тургузуптур. Кышкы үеде чөмөргө чөтөс бола, мал бодунуң ол куламырыңа даянч болгаш күсүк бедик баксыраас болур. Бир эсеп чыгыг, күсүк үелөргө шоолуз кут ап шидараан мал болза, кышкы ажаада, чөмөргө бөчөп-ле баксыраага, дораан харыксырай бээр.

Кышкылаашкыга уткуш-тур бүтү малды эки семиртип алгаш, кышты хүр эрттирп хойжуларын, кадарчыларын, чыгышчыларын болгаш оон-да өскөлериң бо үеде эң чугула болгаш харысалагыг хүлээлгел болур.

П. УШАКОВ, республиканың Көдө ажал-агый министрлеринин уагз зоотехник.

Пермь. Александр Пермьков мотор тур-дар, Свердлов атыг заводу саасар-оп-текти, ол болза бистин чурттуң ажалын ажалың төлөзүлгелеринин бироз, ол — бүдүрүлгө-да, өөредилгө-даа бөдө културалыг кичилерин бироз.

Александр Пермьков — элеме негиде комсомолчуларын болгаш аныяктарын хүлээп көрдүгөн башкарыкчы. Харың

на ол чөпке ВЛКСМ-ниң 50 чыл аттыг аныяктар бригаданы туруп келген. Ком-сомолга идеялик ажаллаан дээр Александр Пермьков ВЛКСМ ТН-ның хүл-дүлө бижип-биле шапчатын.

ЧУРУКТА (ортузунда): Пермьков за-волта комсомол комитетинде эштер-биле.

СЭТА-ның фотохроникасы.

Төрөөн шүрүткө

УССУРИ ТАЙГАЗЫНЫН МААДЫРЛАРЫ

ВЯЗЬСКИЙ (Хабаровск край), (СЭТА-нын корреспондент). Беш чымыл эсептен бээр алышкыр Алексей, Николай болгон Иво Демидовтардың бичик комплекси бригададагы боттарынын аялдан туур береринен 100 муң кубометр тууду аялган кезин, сөөктөнөр. Ол дугайын Усури тайгазында Вязьский иш аял-агы чегине үгөн «Чайны» дыптыккан. Демидовтардың белетизине ол хире тууду материал-биле ийи-ийи квартиралыг ийи муң бажыны тууду болур, ол дээрте буюн суур-дур.

Демидовтарын шүтүзү арга-арыгта барык 20—20 чыл аялдан турараар. Олар шүтүзү—трактористер, Яков Куп-ажылдык Кызыл тук орден-биле шаңктанган. Оа—бодунуң дууларына тракторист башкыры билер кыдыр өөрктөн. Оларын шүтүзү «Дружба» деп моторду хираларын башкыры билер, мыкты укуруп, чүктү комплексти турда, мастерлер. Алышкыр арга-арыгтык бүгү мергездерин билерар.

Демидовтарын бригадалары В. И. Ленинни төртүгүнө-ниден бээр 100 чыл бодурунга толуктуг ужуражыры-биле куш-ажылы элчегин эрттири турарлар. Бо адаларыг хүгө чегер алышкыр баштаан колденттер беш чыл панында аялж 15—15 муң кубометр тууду аялган белетиз-рин хулаңгетер.

МААДЫР СТАНОКТАР

МОСКВА. (СЭТА). Аар станоктарын болгон гидропрес-терини парынга бо чымыл уникалдыг чаа хевиринг ста-ноку нешкен.

Новосибирскде аар станоктарын болгон гидропрес-терини Ефремов аялдуу уагт кыдыр судомар ди-зайнерини рамаляры аялдан кыдыр пресер станогун кылган.

Шаанда бо аялдан беш аял станокка кымыл турган бо-за ам чүгө чыдыс ол станок кыдыр арга тургустунган. Ук станок-биле 20 метр узун, 200 тонна деңизди деталдары аялдан кымыл болур.

Станоктуң бодунуң деңизин 500 тонна хире. Ону 64 элек-трилг шимчегини аялдан. Ол шимчегиниң панын кыдыр уагт эс хиралыг чыдырында чегер.

Колденттер конструктор бодурунук тускай эртем-нигери күчүгү турбогенераторлар роторлары чоңдур ста-ноктун төлөндөгүн аялдан кылган. Чаа станок арга ста-ноктарды чегер кыдыр уагт, а бодунуң техниктиг ха-рактеристиказын талла-биле алышкыр фирмаларын кы-лып турары станоктар дорадаас.

Бо чымыл мындг хевиринг 50 станогун кылган.

БАЖЫН ДЭВИНПРИН — БИР ШАКТА

МОГИЛЕВ. (СЭТА). Могилиевтү «Тудушманына» деп за-воду шыгыр шифер бидер талла-биле бистин тур-густуна бир-ле дугай кылган автоматтыг шүтүгүн. Ново-сибирский «Коммунар» заводунуң болгон Воскресен-ский «Кымыл тудужу» деп комбинатын адрестерине чо-руткан.

Ол шүтүм бедик бидеруңүгү 9 машинадан тургустунган. Агрегаттын күчүгү—шакта 5 муң кезек шиферин кыдыр ар-галы. Ол дээрте хой кыт чуртага бажының дэвинири шыгарында чегер. Автоматтыг шүтүм ийи дорбелчин метр шөлдүг шиферин бидер.

Бо чымыл ол завод автоматтыг 17 мындг шүтүмари бидер.

БЕЛОРУССИЯНЫН СОВХОЗТАР ЗАВОДАРЫ

Минск чогууда «Рассвет» совхозтун сүт заводу баштайтг продукцияны бидерин үндүргөн. Автоматтыг дериг-херек-тес-биле деригинен ол завод хонукта 50 тонна сүтү аял-дап кыдыр болгон калбак ассортиментиниң продукциялары бидер.

Ол совхоз республиканың наймысаладына бодунуң фир-ма магазини аялган.

Ам үдө Беларусияның колхозтарында болгон совхоз-тарында мындг аялмыг чүс аялг бидеруңгелер аялдан тур-ар, олар картофельди, погааны, бат-чымисти болгон мөөгү-лерин аялдан кымыл турар.

ДИНКАНЫН ДАЛАЙ АЛДЫНЫ

ВЛАДИВОСТОК. (СЭТА-нын корр). Япон далайын эртен-ден өөрүнчүг медө келген. Геологтар — сүг адааның эр-тен-дизер ачылар Динкан мугулурунун сүтүн адаа-да адым бар болганын тышканар. Унесин ол металдыг кураалыры үдөтүр укур-дуалыг боду турарын тускай эр-темнигелер тодараткан болгон шимчегиниң үргүчүсү тур-ар. Бракны Чоон чүкө далайын адым тымыжы тур-густунар.

Ол экспедиция Япон далайын эртин дургаар казар бай-дактарын шимчегин турар. Далай экспедицияныкы со-ставыда Приморский геологтары, Москваның болгон Влади-востоктун эртенденери кирип турар. Шимчегин кымыл ту-рар денкеске «Геофизик» деп эртем-шимчегиниң сүдуюу чорун турар.

Сүг адааның байлаан тыварына сонургал оң экономик-тиг уагт аялмынга дүгүн турар. Сүг адааның тымыжы карьерге аялдарга бодарга ийи-үн катан бедик бидеруң-чүгү болур. Сүг адаанда ан-коругучун, нефть, алдын, газ болгон өскө-даа байлан бар, ол чорук Ожму океанын ру-дальг куруланың далай байлаан калба-биле аялглар ар-гамы болураар.

ПАРТИЙЖИ ЧУГУЛА СОРУЛГА

Комсомол организацияларына партияжи удурутулган аялдан талла-биле СЭКП райкому болгон партия организациалары чамдык хемчеглерин ап чорутканын СЭКП Чоон-Хемчик райкомунуң чоокта чаа болгон пленуму демдөгөн. Аныктарын эң дээр кезе-биле комсомолдуң хураанын улам өзү, аял-агы, культуру тургузушунуңга комсомолчуларын киржиге-зи мурункузуңда идеккейжесин. Ра-йонун 77 комсомол организацияла-рында 2960 аялг комсомолчулар са-наттымын, олар көдө аял-агыда, тууду, транспорт, культуру чыры-дышкын, удус өөрдөдө, чыры-аа, медицина шүтүмүндө аялдан турары, оң иштинде мал аялмында 1240 аялг кижи бар болуп турары оң тодаргай херечин болуп ша-даар—деп, пленум сөткн ханыш-кын-биле демдөгөн.

Комсомолчуларын, аныктарын Коммунистг партиянын, совет уагтунуң революшун, күш-аымыл болгон дайынчы чамдыкларында ки-жигеринче кичонегийи районунуң парторганизациалары сөөгү үдө элээн күштердирген. Благыга «Со-вет уагтунуң революшун, дайынчы база күш-аымыл адаларынч оруу-биле» деп темалыг сөт район мас-штабы-биле болуп эрктен. Хөндө-гей суурга аныктарын «Адалар-нын оруу-биле» деп походу район аныктарын байраалы шимчегин кыдыр эрктен. Орта Ала-чурт-тун Уагт дайынчы киржикчи, тулушукунуңга олген Сат Бүрө-койнч турскаалын аялган. Ол ишкыл аялг саанчыларын, меха-низаторларын сөткери эрктини, хамааты болгон Ала-чуртун дайы-нарын киржикчилер-биле, Со-циалистг Күш-аымыл Мадырла-ры-биле аныктарын каш-наш ужуражышкыны болулаан. Аныктарын бедик моральдыг ша-нарларга кижиздер чорукка Со-циалистг Күш-аымыл Мадырла-ры О. Лобсанч, М. Чола, Ала-чурт дайынчы киржикчилер Т. И. И-чен-оол, А. Михайлов, М. Амаа, К. Семс-оол олар идеккейг кирип турар.

Комсомол организациаларын удурутулган бажылап, колхозтар, совхозтарда бо комсомол комитете-

риниң секретарыларына коммуни-стерин соңга болгон комсомол партияжи салдарын күштердирген чорук районунуң комсомол органи-зациалык аялмын идеккейжесин. Эрктен чымыл ВЛКСМ райкомунуң дагынышкыны-биле 13 кижини СЭКП кеңигүгүнүң кандалында хулаң алган болза, а бо чымыл бирги чартында 18 кижини хулаң алган.

«Искра» колхозта партия комите-ди (секретары турган О. Чылбаа) аныктар-биле аялмы аки тургу-еканын пленумга мактап демдөгөн. Партияжонун болгон бүгү комму-нистерин хурааларында комсомол организациалык аялмын дуга-йында айтканын дыңап, анык-тар ортуңда масса-политиктиг, ор-ганизатг аялмын, аныктарын хой-ниги, политиктиг аялмында киржиге-зи идеккейжесин, өөрдө-дөгөн организастар талла-биле элээн эвес аялдар чоруткунган. Партия организациалык бодунуң аялг планын комсомол органи-зациалык аялмы-биле холбаштыр кымыл турар. Комсомолчуларын, аныктарын хурааларында парт-комун секретары азы бюро кеңи-гушери элчег-биле олуккуп, ком-сомол аялмыраында чорубайн турар. Оң аялмында комсомол ко-митетиниң (секретары Саал Таспай) аялг чорудулаам кескү-биле эки-жесин. Комсомолчуларын хураалары организатг байдалга эрктин, чуга-лашкан айткыр талла-биле чогуур түңдө чегер адымын келген. «Күш-аымыл — кижини каастаар», «Комсомол устанын канчал сагыч чор сен», «Комсомолу, сөөк адыр» сүг-сүг дөөн мышаш айткырларын тематиктиг кескүлөргө сайтыр турар. Ийди комсомолу бугуру док-тама-даа, тур-даа даалгатын, олар-ны күсөлдөңи контролдатканын турар. Чогаалчылар О. Саган-оол биле К. Кудайлың «Деспоттер», «Та-раа» деп тоожуларына номчула конференцияларын аялг механис-торлар ортуңга эрктинген. Анык-тар-биле шаа мындг азы-бүрү те-матиктиг хемчеглер эрктиниң мыда ам чымыл аларган. Кудура алаб чегериниң аялмы дүргөткен, спорт шимчегиниң идеккейжесин. Комсомолчуларын болгон аны-ктарын хой кезин өөрдөгөдө

хаара туттунган. Эрктен өөрдөгөдө чымылда кезеңи школаның сөксн класин 9, он бирги класын 24 аны-ктар дозун үгөн. «Габус» деп комсомолу болгумге 37 кижн хаара туттунган.

Комсомолу аныктарын ийи сие-генч эвенуо 200 тонна ситен бе-леттер оонаданын ам аялж күс-сеткен. Хой-ялтын аныктарынга аныктарын киржиге-зи өскөн. Комсомол партияжи удурутулган аялмын ачында «Искра» аныктары бо чымыл кескү бидер-дүгүн чедиккиниң чегер ал-шпадан.

Чадааның коңу чорур мех-анистатгында 463 колонналыда партия организациалык (секретары Ч. Сенданын) колденттер комсомол организациалык аялмында бот-тут дузаны чедирп турарында мы-да комсомол организациалык аялмы азы сагыч иткен. Комсо-мол организациалык аялмын комсо-молдуң 50 чымыла күш-аымыл сөөгүн бараалгалыр дээр аялдан, Чадаана хоорайда 640 өөрөнчтө өөрөнр даш туудга аныктарын тускай бригадалын тургускан. Ча-дааның хөмүр-даш разрезинде комсомолу аныктарын хөмүр ты-мыжына күш-аымыл уагт уагт.

Көдө аял-агыда болгон уагс аял-агының өскө-даа адырла-рында аялг муракчыларын ху-раалың өскөн пленумга илдерин. Хой-хей аялж күш-аымыл шол-банын атырар, аялж-хөдөңн чугагалары санал бергенериң чугаагына хөй-биле демдөгөттүг.

Районунуң комсомол организаци-алык аял-агы партияжи удуру-тулган чамдык чедиккиниң бар болза-даа, чедиктер элээн эвес дээр-дин пленум база демдөгөн. «Тыла» совхозта парток секретары Д. Куу-лар, совхоз директору А. Грудиния комсомол аялмынч шолу-ла кич-көңгөй салбай келгенин пленум оша бурру шапкан. Контерг сал-бай комсомол организациалык аялмы аялг багый. Комсомолчулар политтеоретикте четче хаара ту-тунмай келген. Оларын ортуңга адылдар, комсомолу, бөсөлүр, аныктыр помчуларга хай болуп, комсомол хураалдары доктаамал эес

эртип турар. Аныктар ортуңда массалыг, организатг хемчеглер мында чорбастаан. Спорттун кайды-даа хевиринге маргалаалар бол-бай келген болгон спорт шолу чо-к. Ийди көдө клуб хой кезинде хаг-лыг туруп келген.

Ол мышаш комсомол аялмынч сөөгүргөс, оң организатг тур-гузун бажылаар дээр сагыч са-бас, чорутур калдар-биле хайдыр-бас чорук «Октябрь». 30 чымыл кол-хозта партия организациалык тур-ган. Партия организациалык се-кретары турган М. Комбунап анык-тар-биле аялг чоруткан. Шаа мы-дыг байдал аялмында хайдырла комбинатында, АТБ-де партия ор-ганизациаларында (секретары аштер А. Базарова, М. Ветешенко) бар. Чадааның сайгалыга бааза-зында, № 336 орук участогунда ко-сомол организациалык аялмы хөдө-сө сандарга байлаа. Ийди комсомолчулар кескүгү дагыдыр ай-аы-биле хайдыркан. Сайгалыга баазаның кол механиг комсо-молу Н. Шубкин учётта безин кир-бөн, орук участогунда кол инке-ри А. Добровольский дадымын ийи чыл дургузунда төлөзөн.

Колхоз, совхозтарда партокмар, эге организациалар аныктар орту-зунга организатг болгон кижиз-далгелг хемчеглерини коопнаткы-биле, фермаларда культуру аялмы-ралдыг эргежок чугула байдаларын хайдырбааны-биле аныктар аял-агы аялмында ойталаар апарган. Чимжэ, «Большевин» кол-хозтун Даштыг-Тей сүт-баран фер-мазына мурунча аялдан тургу-лаан аялг саанчыларын хой кези өскөр чоруткунган. Партия ор-ганизациалык секретары А. Мон-гун коммунистг күш-аымыл кол-лектив — ол ферманың аялмын чедиккиниң бажылаар талла-ам-биле боттут хемчег алааны то-даргай.

Колхоз, совхозтарын мал аял-мын аныктарын мобилизастарын-ны хөдө багый чоруткунганы мындг чиктер база балдыкп шыдаар: районунуң бүгү саанчыла-рын чүгө 40-хууу, хойкулар-нын доңгу-ла 8-хууу аялмын бот-тут турар. «Чыраа-Байка» совхоз-та Б. Кууларын хойжы бригадалыңдан

ам аялж хойкуларын талыры бер-гедөн. Аныктардан тургустунган хойжы бригадалар кай-даа аялж-агыларда ам чон болгон. Анык-тарын сүт-баран фермалары ко-чук эвенч.

— СЭКП райкомунуң кидистери-ни аялданчылары колхозтар, сов-хозтарга бидеруңгел, өөрдөгөдө чор-дөңгө баргалда, мыда партия ор-ганизациалык аялмы-биле ик-зыгаараттыгыт, комсомол аял-мынч кичеңгөй салбас, а ВЛКСМ райкомунуң аялданчылары комсо-мол эге организациаларын ишти-ги аялмынч ханылаас, колхоз, совхозтарда комсомол комитеттер-ге баргаш эге организациаларын аялмын бажы сөөгүргөс, ко-сомол организациаларын ролон, авторитетин көдүр талла-биле сагыч салбастыр — деп, К. Ла-мдын, О. Шаглар-оол олар шүтүмү-лөп, аныктар ортуңга шери-патриоттук кижиздиге кичеңгөй чедириниң чугулаам, спорт шим-чегиниң калбарынын айтканы-нар.

Чамдык комсомол комитеттер аялж тускай эртемнигел-биле кан-дыг-даа аялж чоруттайн турар. Оң ужурунда оларын аялж аял-мынчас чорук сөөгү үдө ка-вурдон. Чимжэ, «Чыраа-Байка» сов-хозт сөөгү дорт мыда дээр эр-темниг 4 агроном, 6 зоотехник, 5 мал өмчөни, 5 инженер аялмын на-гаш чоруткан. Ийди чиктер өскө-даа аял-агыларда бар. Анык-тар ортуңга кижиздиге аялмынч коопнаткан чамдык аялж кижилерин таллазында кем-херек үлгүлөр чорутар эвенч эвен.

Комсомол партияжи удурутул-ганы аялмынч дээр, аныктарын ортуңга аялж аялмынч, ор-ганизатг аялмынч аялмынч кичең-дирп, аялж-агы, культуру тургу-зушкунуңга оларын идеккейг киржиге-зи хайдыры болур. Комсомол партияжи удурутул-ганы аялмынч коммунистг аялж тургузушкунуңга уагт отряди кижиздигиниң чугула соруагыз болурун пленум айтканын, бо айткыр талла-биле делгегерг доктаамд хулаң алган.

М. СЕВЕН, бистинг корр.

ХУРАЛ, ООҢ ШИИТПИРИ

Чоокта «Тес-Хем» совхозтун Усугу-Шына салбырында ко-сомолчуларын хураалы болуп эрктен. Аялж В. И. Ленинни төртүгүн хуңунден бээр чүс чыл болурун чедиккиниң ужуражырынын айткырларын чугаалашкан. Хамыктыг мурунча чоокту үениң сорууга-лар кичеңгөйгө адылган.

Комсомол комитетиниң сек-ретары Г. Дарыма, бюро кеңи-гери Далай Көгө-оол, ЧУРУКТА: Адышкыр-дыр, С. ФЕОКТИСТОВТУҢ фотоу.

Таан Дин-Кара оларын ор-ганизастааны субботниктер, кал-бак шөф кымыр мал чегиниң белеткелине уланган. Сал-бырын кол ситен шөлү Са-рыг-Талга ситенин сарааттаар негетиниң турган. Комсомол-чуларын баштааны ол эге-лешкенин салбыр төүндө школа башкылары Борбак-оол биле Алар-оол оларын удуру-туламын башкылар кол-лектив ийи-биле дөтөзөн. Са-

рым-Талдыг ситен шөлүндө хой сарааттар субботниктерин болгон шөф аялмынч түп-көлдө бедик уңгалган.

Совхоз бидеруңгелер кегү-деринче уланган аялмынч ко-сомолчулар ам-даа уламчыла-рын шимтирлөзөн. Комсо-молчулар кышталарын сөт-терин кижир субботниктерин, шөфти ам-даа чорутарлар. Ийш белеткелиниң чугула чери Уагт-Өөңчө машина оруу кы-дырын комсомолчулар хулаң-ни алганар.

Салбыр төүу аял тарып олуртур талла-биле хождуп келгенин бажылааган, ко-сомолчулар бо күзүн он-он дес-няштары олуртурун шимтир-лөзөн.

Комсомолчулар ол эгелеш-кени боттарынын юбилейге бараалгашп турарлар.

Х. БОРБАЙ-ООЛ.

ЛЕНИНИЗМ — АМГЫ УЕНИҢ МАРКСИЗМИ

XX чүс чыл—магалыг уагт революшун чартылгаларын, марксизм-ленинизмниң тил-делгелг идеяларын уагт тилгелгезиниң чүс чымы. Ол идеялар уаустарын меде-реленче улам калбак болгон хандыр сиңигин, аялчы чоннарын улаан-бодаларын болгон чүрөктөрүн хаара ту-дуп турар.

Совет чүртүгүн уаустары, бүгү депшигелг кижн тө-релген кайгачыктыг хүнге — Владимир Ильич Ленинни төртүгүн хуңунден бээр 100 чымыла белетизини тур-ар. Бодунуң аялж-херектери-нин өлүм чогу мышаш, Ленинниң адым база өлүм чо-к. Ленинниң адым-претар революшунуң, социализмниң болгон депшигелг дөңдө, дөңдөгөн коммунистг эсу-и-де чартырынын демдө адырар.

«Ленин төөгүгө претар революшунуң болгон нити-ледеги социалистг эсу-биле чартырынын генналыг те-ретиг болуп кирген. Болжам-нын мерген улаанын болгон чонун аялдарынын дур-жулазын, марксизм теория-ны тергип билгип болгон аялчы шимчезикниң өйү келген негелдерин бил-дирин ол бодунга чарылбас кыдыр туудуруган. Төгү-дүт ийи уелерин бедикриде, төөгүтүн чаа дуржулазын, дөңдөгөн аялчы аялмынч демисел болгон уаус-

тарын национал-хосталгалыг шимчезикниң өөрөнн кө-өрүпө үндөлдөң, Марксизм өөрдөң Ленин чогаалычы эсу-биле хөжүгүк болгон байтыкан. Ленинизм дээрте төөгүдүг чаа үени, импер-лизмниң болгон претар ре-волюшунуң, кижн төрө-дөгөн капитализмден соци-ализмге шимчелгезиниң бо-гаш коммунистг нити-леде тургузушкунуң үенин марксизм-дир—деп, Владимир Ильич Ленинни төртүгүн хуңунден бээр 100 чымыла белетизини тур-ар. Доктаалында чугаалзан.

Делегет пролетариаттын баштыкчы болгон теоретиг болур В. И. Ленин марксиз-мин үндөң салыкчылары — К. Марксизм болгон Ф. Эн-гельстиң аялган хөдөң ур-чулчулган. Марксизмин бүгү чарылбас кесектери — филосо-фия, политиктиг экономика, эр-темниг коммунизм Ленинни аялдарында улам ийи бай-гыттыган болгон тодаргай-жыттыган. Мычлаа-даа Ленин Россияга чурттап бол-гон Россия пролетариаттын партиязын аялж-чорудула-рын удуруту турганында херектин ужуру өскөрлөсө болур ийи. Марксизмин тө-рөң чүртү Германия болу бергени мышаш, Россия лени-низмни төрөң чүртү болу бер-гени. Төгүдүт байдалдард хамарыштыр революшун шимчезикниң төүу XX чүс чымыл эгезинде Россияга шимчиг берген. Чогуна ха-рын оң умурунда ленинизм делегет пролетариаттын на-ра чангыс шычы өөрдөң апарган, аялчы аялмынч интернационалы өөрдөң бол-ган. Бодунуң практиктиг болгон

теоретиктиг аялж-чорудула-зынга Ленин Россияны эр-темчелдерин-биле кызыгар-латтымай, харын делегет аялчы шимчезикни-нин дуржулазын дааныч чоразан. Монополистг капита-лизм (чугаа Россияның ө-вөс, харын делегетин бүгү чурттарынын) анализтеп, им-периализм үезинде делегетин хосталгалыг шимчезикниң дуржулазын түндөйшан. Ленин марксизмин чогаалдыч эсу-биле хөжүгүт, ону шы-нар талла-биле чаа чалаже көүргөн.

Марксизм теоретиктиг эр-темне Ленинниң салыш-кынын бугу-ле төөгүдүг укур-дуалыг капитализм хөжүдөңгөң чаа чалазы-нын. Ленинни чурттап чораз-ны ол үениң оңагай чугула-рын бажылаан тургаш, ха-рын билп ап болур. Импер-лизмниң үени — делегетин соци-алистг революшунуң шүтү элэңгезин болгон хөж-үдөңгөң үени-дир.

Догмачи эсу-биле кызыгар-латтыган, социал бодушук-нары чогаалдыч эсу-биле көр шимч чок II Интерна-ционалы реформисттерге удурулаштыр В. И. Ленин со-циалистг революшунуң бол-гон социалистг эгелерге нити-ледеги чартырынын ду-гайында марксизмин үндөң салыкчы идеяларын дааныч алган, ол идеяларын тодаргай-жыткан, нити-леде хөжүдө-ңгөң дүрүм өзүгүр чаа чугу-ларын көрүскөн өөрдөгүлө-биле байтыкан.

Революшун болгон чаа нити-леде тургузушкунун марксизм теориязын бүгү принциптери ленинизмде улам ийи хөжүгөн, ол чугу-лерге: чаа үени болгон импе-риализм үезинде чорудула-ры

ния характерн; монополистг капитализм байдалында социализм шимчезикниң дүрүм өзүгүр болуру; ре-волюшунуң политиктиг күш-териниң тургузушкунуң бол-гон пролетариаттың эрге-ча-гыгына чаалап адырынын оруктары; пролетариаттын диктатуразынын болгон дикта-тураның дээр принциби бо-лур аялчы аялмынч тара-чынар-биле элэңгөң дуга-йында өөрдөг; аялчы аялмынч удурутулган болгон организациалык болур чаа хе-ириниң марксизм. партиза-мынч дугайында өөрдөг бол-гон оң-да өскөр аңаа ха-мааржы.

Имперализм дугайында теорияны үндөлдөйшан, Ленин капитализмни поли-тиктиг болгон экономиктиг хөжүдөңгөң деп-дески эвес чорутуун чидеген Ленинниң дүрүм өзүгүр болурун аялмын, социализмни баштай элээн каш-даа азы тускай адылган чугула чангыс чуртта безин тилкел болур аргалын бугу-реткен. Ол генналыг түнөк имперализм үезинде тытпн келген делегетин революшун чорудулазын дүрүм өзүгүр чаа чугуларын көрүскөн. Бүгү имперализм системаның чөртдөзөлерин чидеген ле-нини барымдалааш, Ленин им-периализм илбиренин аңаа кошкак эвеналарга про-летариаттын болгон оң партия-ларын революшун демисе-чи үнүшүкчелерге иделгө салган. Капитализмни шим-тирлг шүтүмаринын муру-нунда претар аялчыны революшун отрядтарыны ини-циативаны хөжүдөң — соци-алистг революшунуң аял-чугула демдө болгон принци-палдыг чаа чугуу болгон.

Социалистг революшун ха-рын угда болур чүл эвес, ха-рын политиктиг болгон эконо-миктиг сийлишкенин, эң чидиг аныг ленинизмниң бу-дун үени болуп турар дээрин В. И. Ленин көрүскөн. Ол дээрте имперализмге уау-р чангыс аай революшун чорудула кыдыр каттышкан со-циалистг, демократыг бо-гаш национал-хосталгалыг ре-волюшунлар-дыр. Ленинниң биле алырга, аялж-бүрү ре-волюшун агымнары каттыш-тары делегетин революшун чорудулазын кошкатыс, ха-рын күштердир, чүгө дээрте «тура халышкынынын чо-гум-на харын аялж-бүрү ре-волюшун хевирин, аялж-бүрү чегерлг болурун ийи шимчезикниң калбак болгон ханы болурун хандыр-гар...» (Чогаалдарын долу чымыла, т. 30, арын 56).

Социалистг революшунуң ленини теориясы Россияга Октябрь революшунуң дур-жулазы-биле, социалистг өскө чурттарыны хөжүдөңгөң дуржулазы-биле бад-ытканын. Ийди түрүжө ревизионистер болза Октяб-риң делегет ужу-дулазын, со-циалистг революшунуң ленини теориязын интер-националы ужу-дулазын ху-лаң көрбөзүн оралдык тур-ар. Барын үзөдиг ревизи-онистер, догматиктерин чүдө-бужар методологиянга каттыштышан. Ленин аялдарын контексттен ора соп алап ниталары-биле көөрөгөткөн чорур болгон ленинизмниң чогаалчы угаан-болжамы өдүг сөмалар-биле солуп турар чөм уелдиг чүлүрүкчүлөр чогуу угаан-болжамы ужу-дулазын ба-

за хулаң көрбөй турарлар. Чимжэ, Мао Цзунунуң болуу Октябрь революшунуң дур-жулазын «эргижирзэ» бол-гон делегетин уаустары марксизм-ленинизмниң өөрдө-дин эвес, харын «Маонун идеяларын» (!) удурута

ДУН ЧОРУКТУГ ДУКТУГ МАЙЫК

(ШОДУДЛУГ РАССКАЗ)

Софрон ДАНИЛОВ, якут чогаалчы

Билдир азы билбес силер бе, дыһаан азы дыһаан азы билбес силер бе—бистиги аалдарымыска Дун чоруктуг дуктуг майык деп шолалык кижини чурттан чоран чүө. Улустун мал-маганын оорлоор кончуг кайтал, оор кижини дүһүн чугаа-соот оон дугайында дүһүн турган чүө-дир. Ким-даа эскербес кылдыр кайра-оңуту болган бүүдү үлүстүр кижини чоран. Шыдадыл байларынч тыйын тууган кылдыр семиртип алган инектери болгонч-ла чиде хона бээр. Билдиритер херектир: Дуктуг майык-ла оорлоон болбай. А оңу түнү-биле шыдадыл, карартыр сен ичеш?

Чылдар мычар артып-ле турган. Оор-даа тутуруп, кеземче торгала көрбөс. Ылчаа-даа чонун дамытыр чугаа-соодундан кайнаа-де-вер боор.

Иччир турда, чаа Совет эрге-чакырга-даа тургустунган.

Дун чоруктугунч томаарааны, азы түргөдөл чок тодуг-тодаа чурттан эгелей берсини оо йикки, аалдарынч мал-маганын оор албас апарган.

Иччир уругтар азы келеш: «Ол кижини тогум чүгө Дуктуг майык дээр чүө?» деп айтыргылаар аларган. Улуг улус каттыгылаа: «Аныаада холун эрттир «кашпайга» чоран кижини-дир» деп харылаар турган.

Улус чаа-ла колхозтагып эгелеш үе турган. Кижилер чактып ийит түтүк аяккалар эгелей боорго, амыг үдө мпкыш зууг бригадалар кылдыр каттышкан, кожа-кожа аалдар амыг-биле ийи, үш кижилер кылдыр дембешип алган аяккалар турган.

Бир-ле чактын Дуктуг майык алаакка кожа чурттан турган аа-дылга адырбас, Уйбан дээр

амак, хөглүг оол-биле ситен кезип турган чүө-дир.

Шала кезээлпктей Дуктуг майык бодунун ичкете кайрамыаар көргүлөш, канчаар эвес бо дээнит чугаалаан:

— Хүнүнү-не боова-ла, боова... Хөнгүм калды! Оларны көөргө бэрин хөнгү булгаар-дыр. Эйт чип көрө... Калдыт деп бодай-дыр сен, Уйбан?

— Мен баа ол дугайын бодан турдум... Ох-ректөр келеп, аннаар чор бе?

— Тыфу! Ол чүн боор, өнүк? Ону чүү эт дээр боор? Чим-даа четпес чүө-дир он. Мен сенээ бээлүт эт дугайын чугаалаан ор мен. Ам-дымында дүһүнүн бүүдү турда, чагыт ээттен таптып дайнал көрө аар...

— Чай ортуанда мидыг ээтти каймын тывар сен?

— И-и-и... Күзөөр болза, берге эвес херек-ле болбай...

Оон соонда Дуктуг майык мидыг чугааны кап-даа удаа катаптаан. Уйбан херектиң ужурун билчип каан. Кожа шынаада колхозтун семиртилде тургускан бода малын көргөс, Дуктуг майыктын дүһүнүн барганы ол-дур ийи.

Каш хүнер эрткен. Дуктуг Майык Уйбаным ам шуут сымдырып эгелеш.

— Че, Уйбан, сен та канчаар кижин ийик сен, а мен бо дүө эт чип мен.

— Угааның чана бергени оу бе? Ол дээрте үл-текти, оор чорук мпкышыл—деп, оол ону үзө кирерип оралдашкан.

— Угааның чүө чүлүчүрүрүн сокот. Дуктуг майык сөзгөн соонда болур-ла болбай. Оон

орнуңа сөзгө: менээ дуалажыр сен бе, азы ду-залагыт сен бе?

— Чок.

— Ындыг-дыр, оол—деп, Уйбане Дун чоруктуг дүндүгүр көргөс, чугаалаан. — Билчип тур мен, баштаар чеге сөзгөсө деп бодан олур мпкышыл сен. Чүгө оон соонда бодунга бодун хомудаа. Сен баа-ла кара-бачкыңа кирер сен. Инекти кады оорлоон бис, эжим үлөш өңөлөп, хоралаш өккөн бодан сөзгөтпү дээр мен...

— Чангыс бода ужуу кара-бачкыңа ооранын күзөөр сен бе?— дээш, Уйбан бачкып чайтаан.

— Мынчага чедир олуруп көрбөс мен—деп, Дуктуг майык чоргоар чугаалаан. — Сөзүң баа-ла аңаа оораның күзөөс мен. Бис сувай инек чакнаптар болбай бис, күскө чедир ону кым-даа эскербес деп бил. А оон соонда дилеп тургайлар-ла хабан канчаар кончуг чор дээнит боданы бергеп. «Чүгө канчаар? Нүгүлөсө кады оор кылбаан мен деп бүүрөдип шыдаар арга бар бе мычаш?»

— Ындыг-дыр. Мен айыгыга кирип алдым, кырган. Чөшпөзөштүм. Оорлоор кезип херек-даа бол, ам канчаар, шынаа-ла эт чиксе-чип аажок-тур. А бир эвес тууду ала ийилсөн кара-бачкыңа олургай-ла бис. харып хөглүт мпнаан. Чүгө сенээ мпак бүүрөзүр-дир мен. Сен Дун чоруктуг Дуктуг майык деп адааны аңаа эвес-ле болгай.

— Бээлүт-ла шынып чугааладым!— деп, кырганың сөткөли оорзон. — Мен ам дун караның сувай инек-биле саар инекти кылгай албас апарган боор мен. А сен аныктыр сен, ка-

рааң көсүк болгай. Ол сенээ белең херек-тар. Чүгө эң-не семисте тургаш шынып эвесе. Мээң өмүңүң артында, арыг иштинде кайаа-жашты билр сен. Эжи, алгырбачкыңа артаан бодан чораш, кончуг дүгөн кымыртан кел. Оон соонда сөзүң сагып салган херек-даа чок. Чаа соккан инек ээтин таптып дайнаар бис, сөт-килчип хомудаас эвесе.

Бүгү-ле чүө дугурушканы баугаар бүткен. Чангыс болган дүмбей дүө Уйбан тууган сем сувай инекти айткан чегинге сүрүп экелген. Дуктуг майык бодунун херези эки билр: инекти соккан ажаал каан. Уйбан даң бажында чедип келеш, ээтин барык чартык кезипи чүткөп алган чана берген.

Бир, ийи чун улаштыр чип келгенер. Дуктуг майык Уйбанын мантан мага ханмас болган: «Сени ийикти боор деп чеге бодаваан мен оол. Эр-кей! Эң-не семисте тургаш экелген-дир сен. Чүшүң-ле эт-тар».

А Дуктуг майыктын кадым кырган Майыс хөккүч ол-ла чок-кавынын шынаа, шолдерин хүндөдүр дилеп тура хүнзөөн. Оон ак хавактыг сувай нпзэ чиде бергени ол чүө-дир. Артында-ла, от чанынга өлтүп турган, ис чок барган.

Чүгү-даа тыппайн аалга чанып кээрге, Дуктуг майык мынча дээш: «Кааа чидин чордуң? Эйттен хаймындыра каапкан болуңаа ала. Шынаа-ла калдыт ийик бис, сагып көрөм... Мээң эт чакырач чегини ам-даа улутыдып мпнаан? Дүгөн халы! Чүгө нараан хере көрүп алган тур сен?»

Майыс арыгта баргаш, ашааның шаанда оор эт сүп турган чакыт чегип арай деп тып ал-

ган. Чаа көскөк шыгыңа чайлаа ийипеш көөргө, чиде берген ак хавактыг дөңгүр ийизин ба-жы бо чыдып-тыр!

Майыс өөпте тынжым бачкыда берген майнап келген.

— Чүгө курут келдиң? Тыппадың бе?—деп, Дуктуг майык айттырган. Майыс от көзөөр өртөн баштып мпшты сөтүрүп ап-тыр.

— Кончуг согуз азын мону! Бодунуң ийзөөңи олуруп алган-дыр сен, кырган куурумчу! Ын-чангаш артында-ла эт экел деп де!

— Чүгө?.. Бистиги ийзөөс бе... Ынчаарга ол олуту кулутур...—дээш, Дуктуг майык холдары-биле бажын чакырып каап чүлүтүрүп чыткан.

Солдун кара шынаа-ла көсүк турган. Эжи-ни карааның адаанда уугу-ла кара-кон жым-ти талыгырдап эскерип кааш, чүг болганын дораан-на билчип каапкан.

Дуктуг майык олче чүдүрүктарын чакырышаан, майнап кээп-тыр:

— Ах сепи, кулутуруң, дора-өдүктү! Мээң ийзөөңи оорлоп экелген-дир сен!

— Каймың—деп, Уйбан кайтап берген. — А мидыг болуп бааа чадавас... Дүмбей караңгы турган-на болгай... Мен эң-не семисте тургаш шынып алдым. Сөзүң ийзөө-даа бооп чадавас, ийек менээ ол дугайын сөзгөн эвес.

— Кончуг мт огду, ийзөөңиң чартымын төлөр бер!

Мен ону сүрүп экелеш, бодунуң үлүүм-лү алган мен. Ындыг караныңа белең чүө калды? Канчаар оорлоорун боду өөредип калды чоп. Бары хомудаар болуңаа, шынып-на өчүтүр мен.

Дуктуг майык ам чүгү кылчип шыдаарып мп-тап?

„Крестьянка“

Бо журнады көдзөңүң мил-дон-милдон херезең ажал-мичилер номчуп турар. «Крестьянка» күзөңдүн-биле номчутулар хоорайларда бааа эвеш эвес.

Парлааттыңан удаа бүүрүң-де-ле чаа каттыг ала-бүүр өнүгү киирде чурттарыңа үнүп келер, хой-ниңиңиңиң оо болоткыт болган чегең чогала журнада «барбес бүүдү бистик» чүрүтүстө чок.

«Крестьянка» шыга-ла о-бу-десериниң номчуур, бодунуң номчутуларынч калбас, чүгү-бүр соңуураадыр-биле дүһүнөң журнал болу берген.

Номчутулар «Крестьянка» арынырылган 1969 чылда чүгү-чүгү номчуп та-ныжарың.

Совет эвилелинде эң чүгү-ла болушканын келер чы-лын бааа чугаалаан боор. Номчутулар оон дуаа-биле де-легейинч өскө чурттарыңче аян-чорук кылганчы чүлүдөр-ни оон тып номчуту, ол ба-ла «Делегейиң дескиндир» деп эгелей арынырылган парлаат-пар.

«Наша Ангелина аттыг херезең-механизаторлар казуу-нү» материаллары оңаа чеге-ли элээр. Ол таваарыга эвес. Ам көдө ажал-агыл бүүдү-гезиңиң хой адырларын меха-низаторлар кыжыгылаан-даа артык шымын хожуңу турар. Техника өөрөнч алы-ры хой-хой херезеңериниң сонгаараттайн шиптирлээр ужуруг айтырынч болу бер-ген.

«Механизаторлар кзуу» хол-биле кылдыр, шүтүтүг, бер-ге ажалды механизаторлар-га арта-биле ажалдарыңче оларынч шычтырып, бот-тарың ажал-агыл бүүдү-гезиңиң мастерлери болуруңа ду-за чедир.

«Ампартар көдөргө турт-тар» деп эгелей материал-дар номчутуларга аажок со-нуурганчы. Редакция мидыг материалдарын парлаарын үр-гүчүлөшүшкөн, оолдар, кмс-

тарынч соңуурганчы ажал-дарыңа, өөрөнчиреңге, эки дыштангыңа таарымчалык бүүгү байдаларынч тургузуп берген ажал-агылдарың дүр-жугааның четте чыдырыңче чүткүл салыр.

Көдзөң херезең ажал-мичилеринч мақтаары — «Крестьянка» чаагай ча-чылдарың бирээң болу бер-ген. Эбелеңиңиң тургузуп ту-рарларың чаа-чаа аттары журнадың арынырылган чыгылаан. Мадар херезе-ңиң ажал-мичилеринч дуа-га оочертеринч авторлары дүржугааның журналдар биле чогалаалар болуру. Ындыг болган өскө-даа материал-дарың чүрүк каастангаан кы-ларыңа сурагың чүрүкчу-ларың киириштер.

Көдө туудуңуңуң бол-ган суураарын чаагайкыдыр туудуруңуң мурунч дүржуга-газын чыдырыңче журнал ооа кичээңиңиң салыр. Бот-тарыңа хамаарыштыр хоорай биле көдзөңиң аразында ма-галды чок кылмырынч айты-рылары шиптирлээтинч ту-рарларга — көдзөңиң чурт-такчыларыңа ол чеге соңуур-ганчы.

Редакция номчутуларын чегең чогаалдар биле тапшы-тарың калбартырыңче чүт-күлүн салгылаан, эң эки расказ чогаалдарың кон-курсуң чарлаар. Чегең со-тун мастерлериң болган анык шүгүчүлериң шүгү-тери журнага бааа парла-тынар. Чогаалчым, чүрүкчү-даа юмористеринч чогаалдарын номчутулар ук журнадан тып тапчыар. Уран чүгө-мпактар «Крестьянка» парлаар чаа чурттарың со-нууруңа көр, эрпачың чаа чогаалдарың биле тапчыар, чаа чыгылаарың сөстөр биле алга-ларың ооран өөрөнч алыр.

Ортең, техникалың чаа чүлүдери, делегей болган соңуурганчы таарыгалар, спорт, экинчиринч сүмелери.

«Крестьянка» чыдыр деп турар темаларын ыракта-ла четче санааска бэрин мидыг.

Журнал о-бу-дө элээр херезеңеринч диле-соңуур-галдарын оонадан барымда-лаар. Оон шиптиде аш-чем кылмырынч талаа-биле ажимыг хой сүмелери олар журнадың бодунда, аңаа ха-лас парлааттыңар, капсыр-далардан бааа кааа-лаа ном-чуп алыр. 1968 чылда «Крестьянка» хой номчу-к

Журналды боттарыңың өң-пүү деп санап турар мил-дон-милдон номчутуларынч үнө-лөдүн бүүрөдиринч журнал бодунуң күүнөңиңиңиң са-лыр.

Журналды харылааның болган «Союспечаттыг» бүү-гү салбырларыңа чакыдып ап болур.

КНЕВ, Республиканың уран чүрүгү дөлөгезинч ВЛКСМ-ниң 50 чылгаа бараан болурун. Украин чүрүкчүлериң 1000 ажалыңа дүржүгүңа дөлөгезинч. — П. Бабактың «Чаа торе тургузар бис» деп чүрүгү. СЭТА-ның фотохроникасы.

УРЖУКТУГ ТАВАРЫЛГА

(ЧУРУМАЛ)

Муриут Сахалинниң чойган болган диттар холуң үгөн арга, арыгарыңа чүө ийин ол.

Дөрт солдак аңаа шеригиң ал-бан-хүлээлэрин эрттирп, үр эвес үе дугуруңа чурттан турган бис. Бистин чогуу-буса-ла арга, мпак хайгарыңың Иван Андреевич дээр кырган чурттан турган чүө. Келээ-лерде бистер оон элелити ужу-ралдарың дугайында солун чугааның дынаар дээш кыр-ганың борбак кааанаага бо-ла чеге боор турдуус. Бис аңаа барган санымыста-ла кырган аажок өөрүтү болган ол доран-ла, чеге кааа-лаа кааа бугарың бичип солун-де чаап олурткан—«Чүгү хй-ре бай болур, олутта өөрүт» дийр чүө болгай, чоолган көрүөр оолдарың—дээш бистин мурунууска дууан мөңү-лөр болуш тургай, пружина —дег дөдүр чактып турар ол-за амданың хабты салып бер-геш, боду тергипиң калыг тары-мал таапырың ораап алган, хандыр, хандыр дымтып, таа-лап олуртулар ирей чүө.

Ынчаарга оон хөглүг-омак үрүлүчү хүлүмүрүп ора-арын-шыраарыңа чакгыс-ла ажалчө дөдүр бар; оон дүмүчү чок кижини. Чогум оон дүмүчү чүгө чок апарганың дуга-йыңа эрим номчутулар си-лере ирейинч көрүлгө-биле тапшытыр көрөй. Ирей бо-дунуң тапчыкан ажалыңын айым-биле бир-ле катап тайга

кезип чортуп чоран. Холук чок чойган үгөн кезек арга-ның кыдымыга кээрге, мыда аажок-ла дааш үнүп турар бол-ган. «Мында үргөдүкчи кижилер менниң турары ол-дур» дээш аргаже оозарымчалыг киришкен. Кедеп чедип келир-ге ийи адыг оолдары сегиржип алган, хүрежиң ойнаан тур-ганаар. Ол чок-кавынын теге-рип көөргө иези-даа чок. Адыг оолдарың канчаар каар боор, бир бола анычаларга таала-ла болу чадавас. Чокшупап чедип кээрге чүө-даа эскерер хөвир чок боорго, хөп-хөп-төп бирээни сегирп-ле алган.

Шынаар чеге чүөвөн чеге по-ру, каш-даа патал ушта ха-нык бер чакан. Элэң хүрөң-лөр болуш тургай, пружина —дег дөдүр чактып турар ол-за амданың хабты салып бер-геш, боду тергипиң калыг тары-мал таапырың ораап алган, хандыр, хандыр дымтып, таа-лап олуртулар ирей чүө.

Ынчаарга оон хөглүг-омак үрүлүчү хүлүмүрүп ора-арын-шыраарыңа чакгыс-ла ажалчө дөдүр бар; оон дүмүчү чок кижини. Чогум оон дүмүчү чүгө чок апарганың дуга-йыңа эрим номчутулар си-лере ирейинч көрүлгө-биле тапшытыр көрөй. Ирей бо-дунуң тапчыкан ажалыңын айым-биле бир-ле катап тайга

Бир ай болганда адыг оглу ээлиниң «Кичээлдерин» шип-гөдөдүп ап, оон айымыңа эр-теп дыңаңтып апарганыңа аңгыда, ээлиңе аажок мык, кайнаар-даа баага чыда кал-бас соондан элериң шөшпү-түп-ле чорутуу апарган. Иван Андреевич бир-ле хүн суурдан барып күш-хүнеин саттынып алыр дээш чорупкан. Бо уаа-ла ол чаккаан эвес Мишказы-биле кады басып олурган. Он-

чалыт чыттың чылаагааны тү-дөп деп айым тыппайн, ээлиң-ге бир-ле чүөвөн чугаала-саан-даа мыккан, оон тоңунуң ээлиңден тырткылап, курган-ым кылдыр алгыргылап каан манан турган.

Миша бачкыттың черден дүр-гөн чоруксааны-ла ол боор оң, ээлиңиң атын бажында алган күш-биле сөөртү берген. Иван Андреевич тендичейип туруп келеш — мынча ботка менээ кым-даа хол дөп көрбөс, чүө-бе, мээң Мишка каймы—деп чүлүтүрүшкөн, адымың кү-лаалдан сегирп алган дөлгөй боор орта, ооу кымынчыг кылдыр кымырылкан, ээлиң арың орта кааа чаксар-ла Андрей Ивановичиң кол-сагар дүмүчү Мишканың чидит дымгарында болган.

— Аа, хөкүңүң адыг өөрү-дү-дө... дээш бир херезең кижиниң үнү дыңаңган. Ба-жыңдан боолук кижини үө ха-лып келеш, аларга Миша ол-ла черинге шөйлү берген. Ми-шаның кижилер аразыңа амы-далары мычар доогулган. Ан-дрей Ивановичиң ары, ба-жы хан мылаа апарган мө-рөп орта хоорай эчмичинге алган боор. Оон бээр-ле Ан-дрей Ивановичиң сүүрттө келген-де аргаже көрүмөстө, чүг-тө чүгүлө херектиң эт, херек-сел, аш-чөп аймаа салып ал-ган чааа бээр апарган.

Салчан ОНГАЙ-ООЛ.

ЭПТИГ БОЛГАН А ЖЫКТЫГ

Күрүнениң иштиңи чээшкниң 3 хуулуг облигацияны аншага орнап, садып алыры дээр, акшаны ажаалга касса-зынга шыгадырыңдан артык таарымчалыг болган ажимы-тынч чон билр. Бо облигация чылда 8 катап ойнаар. Кызыл хоорайың чурттагыч чонунуң облигацияны садып алганын-дан аңаа шыгамыры чылдан чылче өзүп турар. Бир эвес 1967 чылда 12700 аны түн-нүг 3 хуулуг облигацияны саткан болза, бо чылдың чүгө сес алырыңың иштиңи 25000 акшаның облигацияны чон садып алган. Амыг үдө Кызыл хоорайың чурттагыч-ларында 300 муң хире аңаа түнүгүг 3 хуулуг облигациялар бар.

Хөстүг эргилер чээшкниң облигациялары-биле чурттагыч чонуну кирип турар аңаа-хө-реңгиз амыг-агыл болган культура тулгарын аңалган.

дырарыңа хергелзү күрүне-ниң немелде курларың болур. Оон-биле кады облигациялар-ың ээлери чүгө аңаа шы-гадырың эптиг болган иде-гелдиг хевиринден аңгыда хөй түнүгү ойнап алышыңнар-биле оругалыг болуп турар. Оон чижээ бистиги республи-кадан, облигацияны сөөлү ойнаашыңыңдан-на көрүп бо-лур.

Тодаргайлаарга, Кызылда автотранспорт бүүдүлүгүниң улуг бугаргылар Мария Бара-нова 17-ти тиражтан 20 рубльиң облигацияны-биле 100 рубльиң, Хөвү-Аңсы суу-рун чурттагычы Павел Шес-топов 20 рубльиң-биле 500 рубльиң тус-түс ойнап алган-нар. Дараагында тираж сен-тябрь 30-де болур.

Н. ПОДСАДНИКОВА, ажаалга кассаның ажал-дачымы.

Ийи ай ажыр

УССУРИЙСК. (СЭТА-ның көрр. В. Кашинцев). Ленинча комсомолдун 50 чыл оюна уткуштур Уссурйск — Братск ГЭС-иниң аразыңа чада-тергелге чоруп эртер спортчу аян-чорук доогулаан. Братск Чөөн чүткөн Сибириниң амыг хоорайыңа, делегейиң эң улуг гидроэлектростанцияына чедер ол аян-чорук ийи ай ажыр үргүчүлөп келген.

«Сельхозтехника» каттыгымынчын инженер Виталий Литвиненко, Валерий Васютин, автодесер Юрий Чебо-таев, студенттер Владимир Береговцев, Леонид Миш, Вален-тин Яценко чаш-чайыкка үрелген тайга оруктарында хүн-нү-не 150 километри эртип чоруп турган.

Россияның барык чартыг кезип олар чада-тергелге чо-руп эртек! Чада-тергелге чоруп аян-чорукка киришкен-нер чакып келген.

Удавас эгелээр

РЫЛЬСК. (Кааза область, СЭТА-ның тускай көрр. В. Яценко). Рыльскке чортта чаа ССРЭ-ның эртем-шынчылаа пропандага ажалы кылр ВР-75 «Комсомолская прав-да» аэростанды салыг үндөр дугайы чаралаткан. Ола-хун ВЛКСМ-ның 50 чыл оюна уткуштур убудушканына беле-кетке эгелеш. Аэростаның гондолоанын Топ аэрология обсерваторияның убудушканын-селеде ийишкениң ич-чалыгыңиң ораакчымы, ийиш чегеринч аэрологичам Виктор Тройков (корабльдиң командир), ол кидистиг улуг инженер Виктор Болочев болган «Комсомолская правда» тускай корреспондентиле Леонид Репин олар.

Аэростаны салыг үндөрүнч Рыльск хоорайың камында Сель земиниң эртинде тургучулар Топ аэрология обсервато-рияының эртем баазаында ботайдылар. Убудушканы чеге чакымың ааар каттыгын шынчылаа сорулганы. Кор-абльге эртем аппаратурамыңа аңымда, Топ аэрология обсерваторияның комсомол организациының убудуш-канын хамаарыштыр турускап тускай тугучулаа чоруп. Экипажың кезиңиңиңиң ВЛКСМ-ның Рыльск райкомунуң тугучулаа баа берип каан, салып убудушканын бо-лур районунч комсомолчулары оңу корабльдиң зонар деи-сизиринч комсомол организациыныга дымчып дымчып ды-ааган.

Салып убудушканын болур чеге убудушканы комсомол-ның кезиңиңиңиңиң. Убудушканынч бүүгү кижикчи-лери болган оңу белектер турарлар ааар бадманың кам-дыг болурунч дубайында бүүрөдүр мөдөдөр дымчылары маан турар. А